

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

მალარიის კოლო

მალარიის კოლო

მალარიის კოლო, ანოფელესი (*Anopheles*), მწერების გვარი ორფრთიანთა რიგისა. არის მალარიის გამომწვევი პარაზიტების – პლაზმოდუიმების გადამტანი. დედალ მ. კ-ს აქვს მხვლეთაგ-მწუნავი ტიპის პირის აპარატი, მამალს – მხოლოდ მწუნავი, ამიტომ სისხლის ამოწოვა მხოლოდ დედალ კოლოს შეუძლია, მამალი კი უმთავრესად მცენარეული წვენით იკვებება. დედალი კოლო თავს ესხმის ადამიანს და კბენის დროს პლაზმოდუიმები ავადმყოფიდან ჯანსაღ ორგანიზმში გადააქვს. მ. კ. წყალში დებს კვერცხებს.

გამოჩეკილი მატლი რამდენჯერმე იცვლის კანს და წყალშივე ჭუპრდება. ბრდასრულ ფაზას დიაპაუზა ახასიათებს. მ. კ. ევრითერმული მწერია, მისი მატლები ვითარდება ტემპ-რის ფართო მერყეობის პირობებში. მსოფლიოში ცნობილია მ. კ-ს 300-მდე სახეობა, საქართველოში გვხვდება 5 სახეობა, მ. შ. *A. maculipennis*-ი და *A. cuperpistus*-ი წარსულში პლაზმოდუიმის მთავარ გადამტანებად ითვლებოდნენ.

საქართველოში უფრო გავრცელებულია ჩვეულებრივი მ. კ. (*A. maculipennis*), რ-იც ისეთ ადგილებში გვხვდება, სადაც მისთვის ხელსაყრელი პირობებია დროებითი ან მუდმივი წყალსატევების სახით.

მ. კ-ს საწინააღმდეგო ღონისძიებებია დამდგარი წყლის, ჭაობების ამოშრობა, ათვისება და სხვა ჰიდროტექნიკური ღონისძიებების ჩატარება. ამის კლასიკური მაგალითია კოლხეთის დაბლობის დიდ ნაწილზე ჭაობის ამოშრობა და ათვისება. მ. კ-ს მატლებისა და ჭუპრების გასანადგურებლად კი გამოიყენეს თევზი გამბუზია, რ-მაც გადამწყვეტი როლი შეასრულა

მალარიის პრევენციაში საქართველოში.

ე. აბაშიძე
